

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2087

15 cèntims=Atrassats 30

Barcelona, 27 Desembre de 1918

L'ULTIM RECURS

(c) Ministerio de Cultura 2008

—Però si això és un poble que's mereix totes les llibertats...

Enjuáguese Vd. la boca dos veces al día con
Agua oxigenada neutra "FORET"
 y se preservará Vd. de la grippe

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
 a DEU céntims Unió, 3-BARCELONA

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
 a DEU céntims Unió 3 BARCELONA

Antoni López
 Impressor

Impressions comercials
 Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
 Telèfon 4115 A

ANTIGUO JARABE
 Y
 PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarlo:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÁ · Rambla San José, 14.
 HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2.
 FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1.
 VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
 FARMACIA LA CRUZ
 en todas las buenas farmacias.

El mejor disolvente de los uratos
 Asepsia de las vías urinarias
 Cólicos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Rifus
 Gota

UROMETINA
 LAMBIOTTE HERMANOS
 5 volúmenes Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
 folleto expli-
 cativo. Muestras
 a los señores médicos

Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 6 y 10-Barcelona

B AZAR DE LA UNIÓN **N**
 Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

BLOC-CATALÀ
BONAVIA

Pessetes 1'40

Llibres per
AGUINALDOS

Llibreria LOPEZ

Retrats dels

Marescals Foch i Joffre, Wilson,
 Rei de Belgica i Rei de Sèrbia

Tamany 26 x 33, imprés sobre magnífica cartolina.

PREU: 0'25 ptes.

SANTES PASQUÈS

E un mes, tots hauríem cregut menjariem per Nadal el poll autonomista, parodia del gall republicà. Mentre En Lerroix passejava una discreció silenciosa, En Cambó anunciava la proclamació de l'autonomia amb idèntica fermesa que'l vell emperador la república. I com si fossin socis de les fraternitats els catalanistes confiaven en els turrans de la victòria, portats per En Cambó, En Ventosa i En Puig, els tres reis d'Orient de la Nativitat catalana.

De gall en tindrem, però no serà autonomista; de turrans, n'hi hauran mes no pas de la victòria; emperò, si podrem fruit de l'àpet tradicional, serà per voluntat d'En Cambó. Ja és sabut que aquest és l'home de les qüestions prèvies improvitzades. En les proximitats de l'Assemblea de Parlamentaris, i empès per una incontenible frisança ministerial En Cambó digué: «Abans que l'autonomia hi ha una qüestió peremptòria a resoldre, la del afermament del poder de l'Estat». Ja podia ésser ministre, car sense el poder afermat ¿com podríem obtenir l'autonomia? I fou ministre. Ara, davant d'una possibilitat de revolució, diuen que exclamà: «Fem-la, si voleu, la revolució, però recordeu-vos que som a Nadal».

No és una invenció. Discutien En Bartrina i En Josep Ulled a la sessió secreta de la Mancomunitat. El primer, conservador, preconitzava l'acceptació de la comissió extraparlamentària; el segon la formació d'un govern provisional, amb totes les seves fatals derivacions revolucionaries. En Cambó feu d'àrbitre: ni comissió, ni revolució. Acceptar la comissió era capitular, i la revolució com podíem fer-la, si erem en les vigílies de Nadal, si la gent lo que vol és un gall i no pas política, tranquil·litat i bons aliments i no pas barricades, farciments i no pas municions.

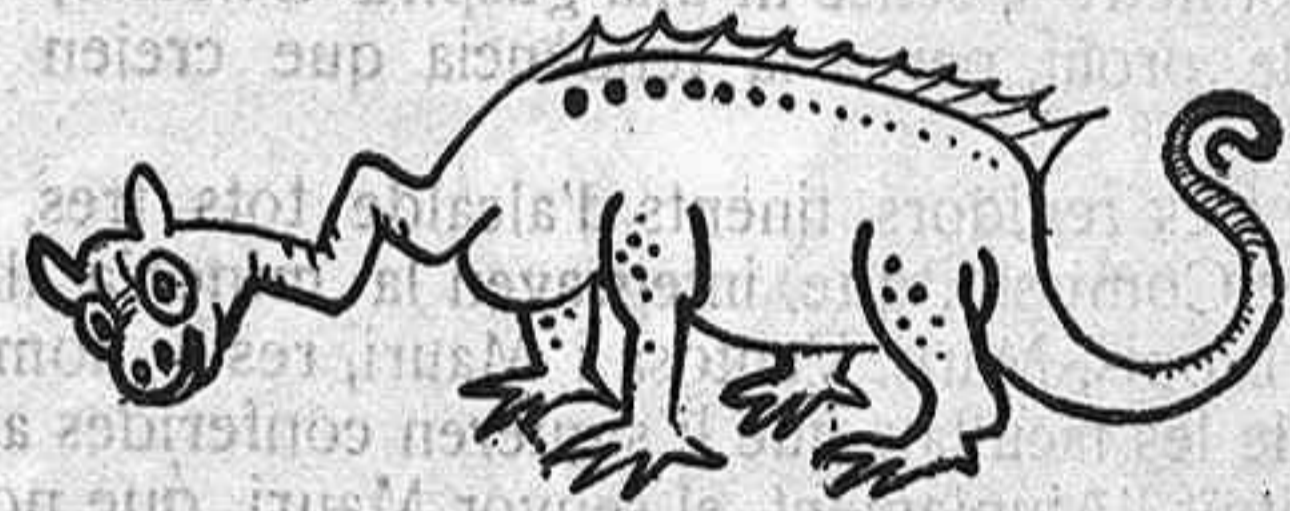
En Cambó tenia raó. Fer el Nadal és tot lo contrari de fer la revolució. A l'exaltat Ulled, En Cambó podia dir-li: Ulled, vint segles de pollastrades ens contemplen. Si els nostres avis, els progresistes, sospenien, el foc a les barricades per a anar a dinar, com podríem, pobres de nosaltres, suspendre el Nadal per a fer les barricades? La sang no és pas veritat que cridi la sang. La matança nadalena, el mig mil·lió de pollastres morts, donen a

Catalunya una apacibilitat gastronòmica que comprendrà tots els ajornaments de la revolució i de l'autonomia.

Nosaltres, estem disposats a donar fins la vida per la pàtria catalana, però hi han dies que s'han establert per a viure. Aquells valencians que al 1909 se negaren a fer la revolució mentre no haguessin passat els «bous», tenien raó. Com la tenen els que no volen avalots en els dies farts i tranquils, que una cosa és el valor i una altra l'incomoditat. Jo—deia un duelista que es negava a treure's l'americana,—he vingut anaquí a matar-me però no pas a agafar un refredat. Home sensat que sense menysprear l'heroisme, no volia trencar l'apacibilitat del seu nas i dels seus bronquis! Així Catalunya no renuncia ni a la llibertat, ni a la seva història, ni a segar cadenes, ni a morir com el Mestre Oleguer, però tampoc al Nadal. La vida té els seus moments, i si el de la passada setmana el veia a través de les banderes enlairades i de les enceses arengues, el moment actual el contempla entre mig de capons, tortells, turrans i ampolles.

Ara—deia En Cambó—ara és l'hora de l'autonomia. I per tot Catalunya, el tornaveu repetia: ¡ara! ¡ara! Però En Cambó que a l'inrevés de Lloyd George té rellotge i calendari, ha vist, imperatiu, el 25 de Desembre, i repetint l'adverbi famós, amb unes altres paraules: Ara, ara és Nadal, cada ovella a son corral, i santes pasquès. Les ovelles catalanes han escoltat l'homília, i veient altra volta l'autonomia llunyana, i aprop el Nadal, han respost, també amb unes altres ¡santes pasquès!

PARADOX

Una denúncia entre cap i coll

El número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA corresponent a la setmana passada ens fou denunciat, després de la prèvia recollida d'exemplars.

El còs del delictes, segons parer del senyor fiscal, és aquella làmina tan significativa del davant que, com recordaran, representava una colla de tocínets abocats a una menjadora en la qual s'hi llegia: *Catalunya*.

En la papereta del jutjat on se'ns fa conèixer la denúncia s'hi diu textualment: «Por indudables injurias a la nación española».

Lo que és indudable aquí és la *metida* fenomenal del senyor Fiscal, ja que si prosperés aital criteri, resultaria que el seu procedir és la cosa més separatista que imaginar se es pugui.

Aquells tocínets tan grossos i tan lluent de la esmentada làmina, poden simbolitzar els apatxes que d'un quant temps campegen per la nostra ciutat sense que ningú els molesti; poden representar també els polítics malversadors, els buròcrates mai tips, els «sangoneres»

de tota mena; poden significar tot lo que vostès vulguin, menys la «nación española», com vol donar a entendre el fiscal. Si aquest senyor s'empenya en ratificar-se en la seva gratuïta opinió,—ho sabem de bona tinta—tots els espanyols residents a Catalunya s'alçaran com un sol home, i amb el dret que els concedeix la llei, s'ampararan en la justícia per a exercir l'acció popular contra el senyor fiscal, contra aquest home tranquil i lleuger que s'atreveix a comparar la inconsútil nació espanyola amb una manada de garrins.

Per això no hi voldran passar els espanyols, i faran bé, què diantre!...

MUNICIPALESCA

No som encara on anem

Pels qui ponderen la situació aventatjosa, poc menys que privilegiada, de les petites minories consistorials, constitueix la desventura experimentada pels senyors Llopis i Martí Ventosa una lliçó eloqüentíssima, quina transcendència no hem pas de ponderar.

Desaparegudes les circumstàncies especialíssimes que menaren a les dugues fortes minories que representen el voler de la ciutat a procurar-se l'auxili dels regidors lliberals, han sigut aquests joguina d'una força incontrarrestable, davant la qual no han tingut altre remei que capitular i sotmetre's, sense ni una guspira d'honor, menys encara de profit, per a la tendència que creien representar.

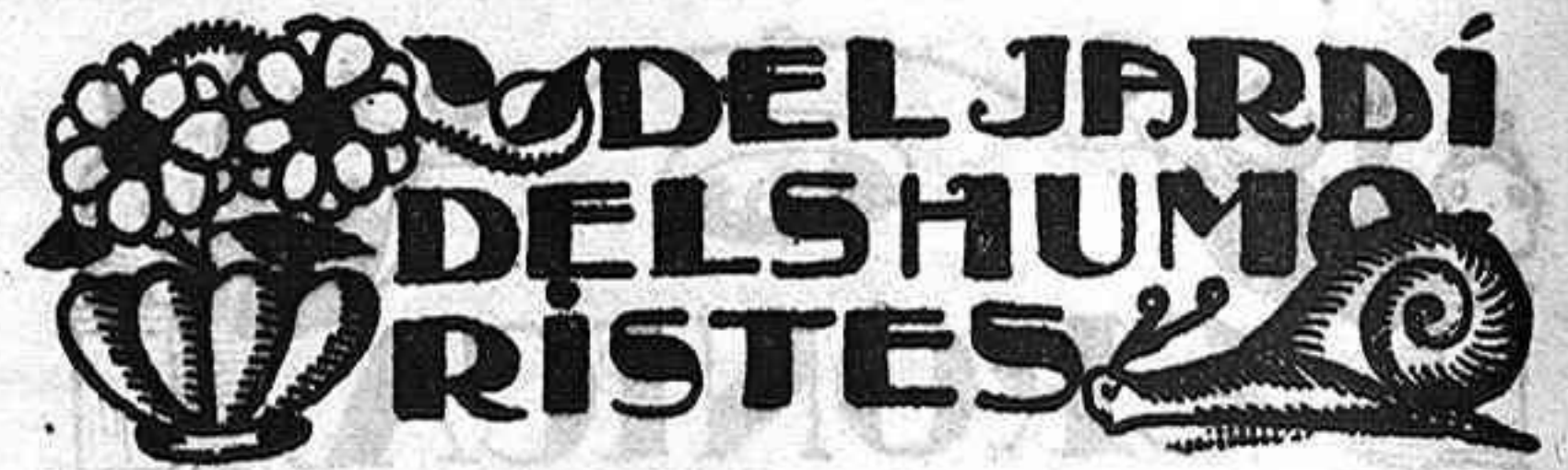
Dels tres regidors, tinent d'alcalde tots tres, presidents de Comissió, que integraven la minoria lliberal, senyors Llopis, Martí Ventosa i Mauri, resta només en ple ús de les facultats que li sigueren conferides a l'any de constituït l'Ajuntament, el senyor Mauri, que no guanya pels esborranys, els mals de cap i les angúnies de que és víctima. El senyor Mauri, que presideix la Comissió especial d'Escorxadors, viu perpètuament amb l'ai al cor, amparat per l'ombra d'algun dels seus companys de Comissió, sense l'apoi dels quals faria, a hores d'ara, companyia als seus correligionaris en dinastisme.

Ha passat a la minúscula minoria lliberal lo que succeeix als qui s'interposen en una momentània baralla sostinguda entre els qui tenint i tot diverses inclinacions, venen, en virtut d'una força superior d'un lligam indestructible, obligats a viure sota un mateix teulat. A la curta o a la llarga, torna el sol de la pau a lluir en la llar ennuvolada per una disensió de moment. Quan no és l'afecte, és l'interès comú el qui es cuida d'ajuntar les voluntats disperses. L'apariador sol sortir sempre mal parat de l'empresa. No diguem si l'ha mogut l'interès el propòsit d'aprofitar-se de la desavinensa.

Els senyors Llopis i Martí Ventosa han sigut, a Cà la Ciutat, l'estrany que s'interposa en una divergència familiar.

Amb seguretat els esperen noves amargures, decepcions més grosses que les sofertes fins avui.

JUST

La venjança d'En Lluiset

En Lluiset era un tipu integralment inofensiu.

Ademés de inofensiu era curt de vista.

Un detall, encara: En Lluiset era aficionat a l'astronomia, lo qual vol dir que era neutral en tot i per *sobre de tot*; i ja se sap que els artrònoms són la gent més *tantsemdonista* i més distreta de la terra.

Una cosa, no obstant, constituïa la (diguem-ne) vàlvula de seguretat del seu temperament; l'extremada gelosia que sentia per la seva amiga, fulana, o *querida*, diguin-li com vulguin.

I la Providència, ella sola, pot dir-se que fou la gran culpable del drama esgarrifós. Sí, senyors, la Providència. Per què va permetre aquesta bona senyora que a aquell dia En Lluiset tingués la mala pensada de comprar-se una pistola de dos canons?... Aneu a sapiguer!...

En Lluiset que no havia manejat mai cap «sant-crist», que no sabia ni què cosa era un tret d'arma curta ni d'arma llarga, va tenir l'idea de comprar-se una pistola de dos canons, al objecte—deia ell,—de defensar-se dels atracadors.

I arribada la nit, amb l'eina carregada que s'havia col·locat prèviament a la butxaca, que també prèviament el sastre li havia posat a les calces, a la banda del ronyó dret, se dirigí pels carrerons estrets de la ciutat en direcció al domicili de la seva amiga.

Arribà a la casa, se feu obrir pel vigilant, com de costum, i s'enfilà escales amunt, distret com de costum, amb les seves cebes astronòmiques, pensant en les estrelles, rumiant i calculant la data precisa en que Mart deu entrar en l'òrbita de Venus. Anà pujant els graons, i de sobte restà sorprès al veure la porta del pis ajustada. Entrà sigilosament, passà el rebedor, tirà de puntetes corredor avall, s'aturà... i sentí, ple d'astorament, un concert de petons i de gemecs amorosos, una remor frenètica de sospirs, un fregament de robes, un xiuxiueig armoniós com si fregessin peix.

En Lluís restà glaçat al peu de la porta de l'habitació. Del seu magí fugiren ràpidament tots els càlculs astronòmics i s'hi ficaren en canvi les serpetes de la gelosia. Se sentia revoltat; tota la sang li afluia del cor al cervell deixant-lo esfereït. Les mans li tremolaven; les cames també; totes dues. Decidit, obrí la porta i és trobà davant de una escena que no podia ésser més culminant. Omitiu detalls, perquè el bon llegidor té prou criteri per a inventar-se'ls.

A pesar de la seva miopia, En Lluís degué donar-se compte de la importància del fet, per quant, com una exalació, se decidí a fer-se justícia. Tragué ràpidament de la butxaca la pistola que acabava de comprar i... pim!... pam!... Ais, mobles per terra, robes enlaire, un sofà devastat... Total un home tombat al mig de la sala, mort per dues bales al pit, i una dona agenollada, amb les mans creuades suplicant.

La còlera d'En Lluís anà minvant; quan estigué del

LA SARDANA

—Tan-ta-ran-tan, que per ara són verdes...
Tan-ta-ran-tan, que ja maduraran!

L'ENTREVISTA

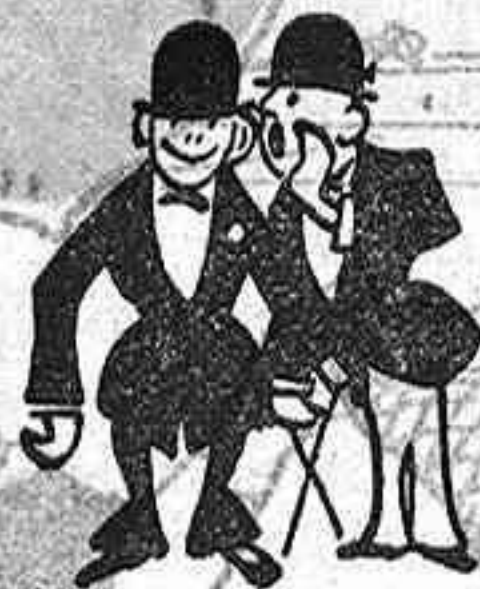
—Ja'n soc de viu, ja, sinó que tinc la desgràcia d'ésser coix.
 —Deixa-la estar la coixera: bé prou que et farem anar dret.

tot aplacada, que fou als pocs segons, com que era tan curt de vista se tragué els lentes de la butxaca i se'ls posà al nas, per a cerciorar-se ben bé del estropici que acabava d'executar: s'apropà al quadro, vegé un home a terra, estirat, enrampat... Més enllà vegé la dona, que continuava agenollada, fent sanglots, plorant i suplicant. Vegé que no era la seva fulana, que l'habitació tampoc era la seva...

Aleshores En Lluís ho compregué tot. Se tragué el berret amb gran cortesia, tornà la pistola a la butxaca, i amb una exquisida amabilitat digué a la desconsolada senyora:

—Ja'm dispensarà... M'he equivocat de pis.

TITYRE

**A CAU.....
D'ORELLA**

Els vius

Els xicots que aquests dies omplien les rambles vito-rejant a Catalunya no s'ho explicaven, però cop de la policia que's perdia, cop que arreplegaven els castellans. L'explicació era ben sencilla: els castellans baden, deien, i en aquests dies el que bada rep.

Nosaltres solem pendre l'aperitiu al Continental, observatori excelent. Al costat nostre, un senyor província, qui sab de quines Múrcies o Palències, presenciant les corredices, s'indignava:

—No vengo a Barcelona que no tenga que ver siempre estas cosas. Entre éstos catalanes y los vascos nos estan amargando la vida.

Pobre província que no podia fer compres i faltar a la dona tranquilament. Els catalans eren per a ell uns homes ferèstecs i cridaners, pertorbadors de les existències sosegades.

Els crits, mentrestant seguien, els bastons s'aixecaven, la policia va treure, finalment, els sabres i començà la càrrega terrible que acabà amb l'assalt del Continental. El pobre província, gemegant amb el cap ferit:

—Brutos, brutos! Nos van a hacer a todos catalanistas.

Però l'ésser castellà, dona, certament, immunitat. Heus aquí que un minyó catalanista cau presoner i se l'emporten a la delegació, junt amb altres detinguts. Pel camí medita la seva lliberació.

—Oiga V. señor guardia, conmigo se han equivocado. Yo soy castellano.

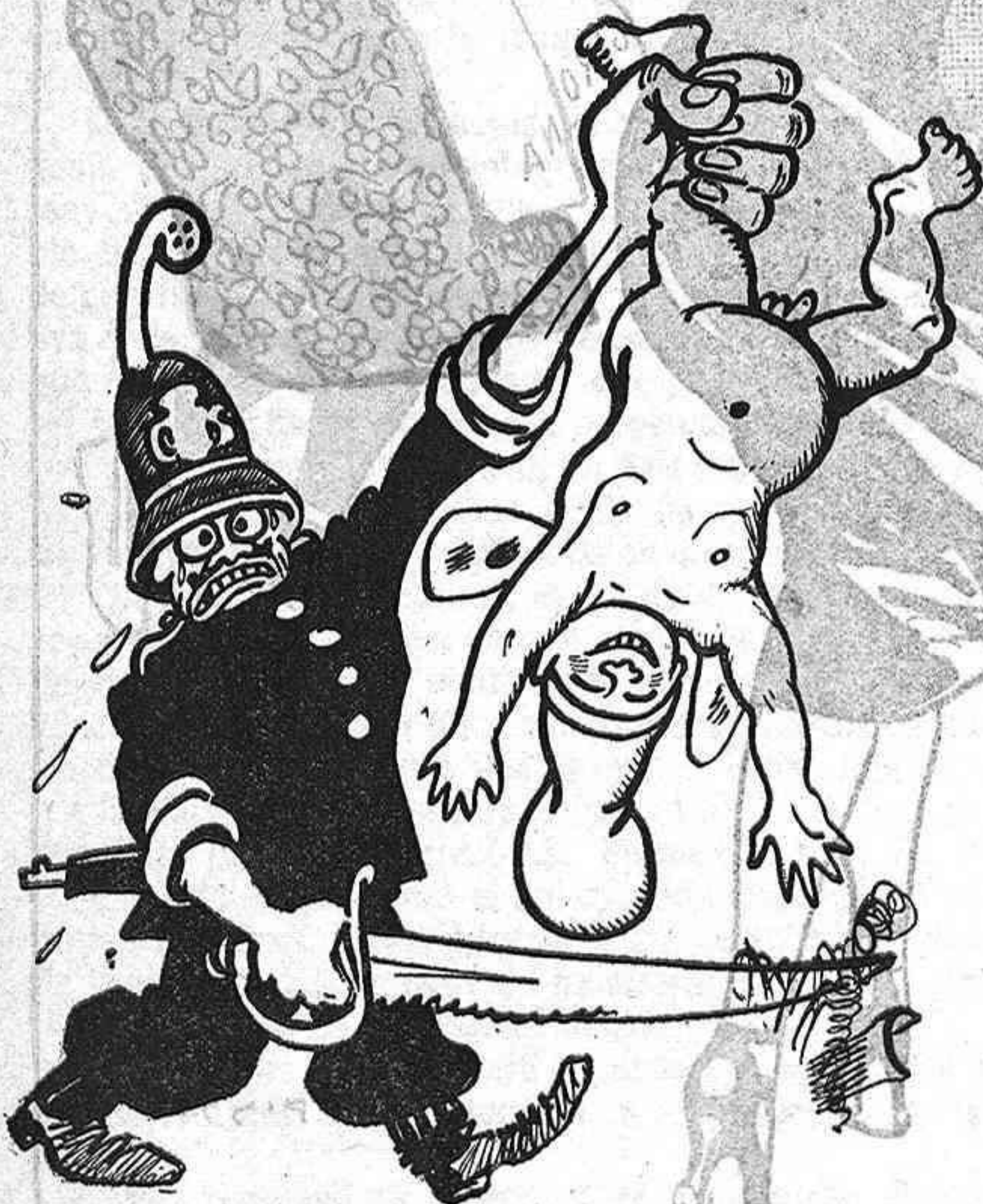
El guarda s'en va cap al delegat de policia:
 —Ese señor dice que no se ha metido en nada, que es castellano.

—¡Ah! Es castellano V?
 —Sí, señor, sí, castellano.
 —Bueno, Rodríguez, póngalo en libertad.

El minyó, dóna les gracies, s'en va, arriba a la porta, crida ¡visca Catalunya lliure! i apreta a córrer.

Una baixa

Un escamot de xicots passà pel carrer de Pelai, s'enrecordà de *La Vanguardia* que ha escrit un editorial defensant an En Maura contra Catalunya i li trencà els

EL CRIT SUBVERSIU

—Donde vives, muchacho?
 —Visc... a Catalunya!

vidres. Als tres dies deixa En Santos Oliver la direcció.

Pagà els vidres trencats l'Oliver. L'Oliver i l'Opisso, jubilat també per En Godó. I com que a *La Vanguardia* per a poder sostenir tant de paper i tants telegrams no n'hi ha prou amb un home, En Godó ha confeccionat un directori compost per En «Gaziel», En Rodríguez Colòla i En Priu. Ho lamentem per En Santos Oliver i ho celebrem per En Gaziel.

Però les males llengües ja han fet una frase:

—Es l'única vegada que *La Vanguardia* s'ha tret un mort de sobre.

Estrenes

Què s'ha fet dels alemanys? On són els milers que omplien Barcelona, fent de tots els oficis, fins el de policia? Diuen que han caigut malalts; diuen que molts de ells s'han tornat bojos.

Si algun alemany dels que resten passa pel carrer de València cantonada al Passeig de Gràcia; veurà en el despatx de la casa Gaumont, un lletrero que estarà fet sense malícia però que representarà per als alemanys un «lasciate ogni speranza».

En la porta de vidre del despatx, hi ha un lletrero: «No se dan aguinaldos». I a sota, el «tigre», En Clemencau.

La Propina

(Parodia de la Sardana)

La propina és la cosa més bella
de totes les coses que's van conservant,
de l'hermilla és alivi, doncs ella
amb pausa i amb mida la va rebaixant.
Si t'assentes i prèns ja una horxata,
ja un *doble*, aixerop, llimonada o cafè,
no veuràs la blanca safata
si tens per costum el donar poc o rè.
Però en canvi, si esplèndit et mostres
donant les propines amb pròdiga mà,
al moment t'atendran, car demostres
que saps prou de sobres com s'han de tractà.
Porta el moço el drap sota l'aixel·la
i mentres treballa, tot sol va cantant:
La propina és la cosa més bella
de totes les coses que's van conservant.

No és l'almoïna rastrera, la innoble,
que escura butxaques amb greu sentiment;
és l'olímpic i bell gest d'un poble
que té clar judici, que pensa i que sent.
La propina a tothom dignifica,
la trista soldada amb goig fa augmentà,
i el donar-ne, per ells, significa
que ets home de *peles* i bon català.
Com que perdre atributs amoïna
no deixis que fugin volant com el fum
mai et dolgui donar la propina
i fes perdurable tan bona costum.
Honorem-la, companys! que sols ella
mereix honorar-se; i els pobles diran:
La propina és la cosa més bella
de totes les coses que's van conservant.

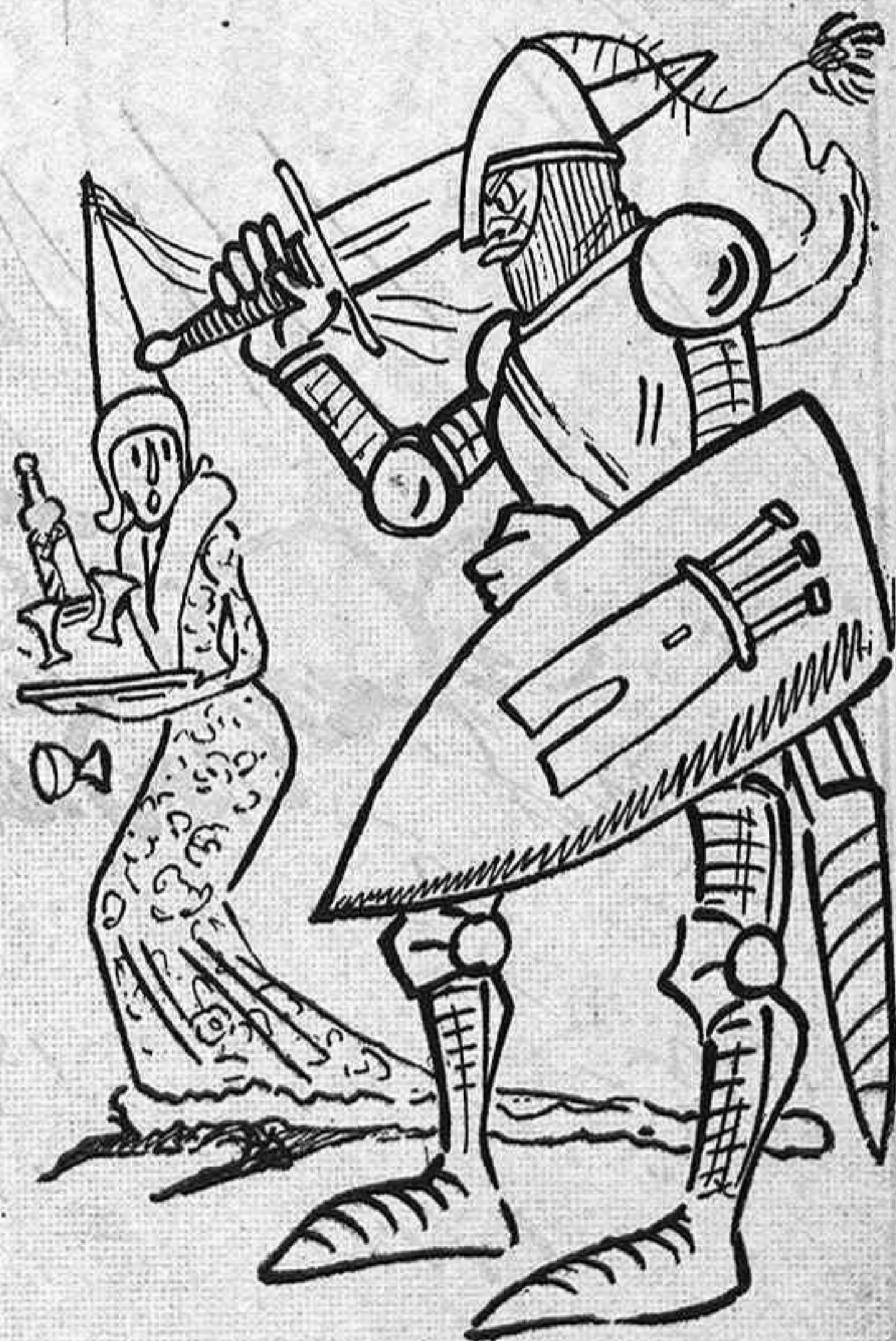
J. VIVES I PARERA

GUERRERS DE L'EDAT MITJANA

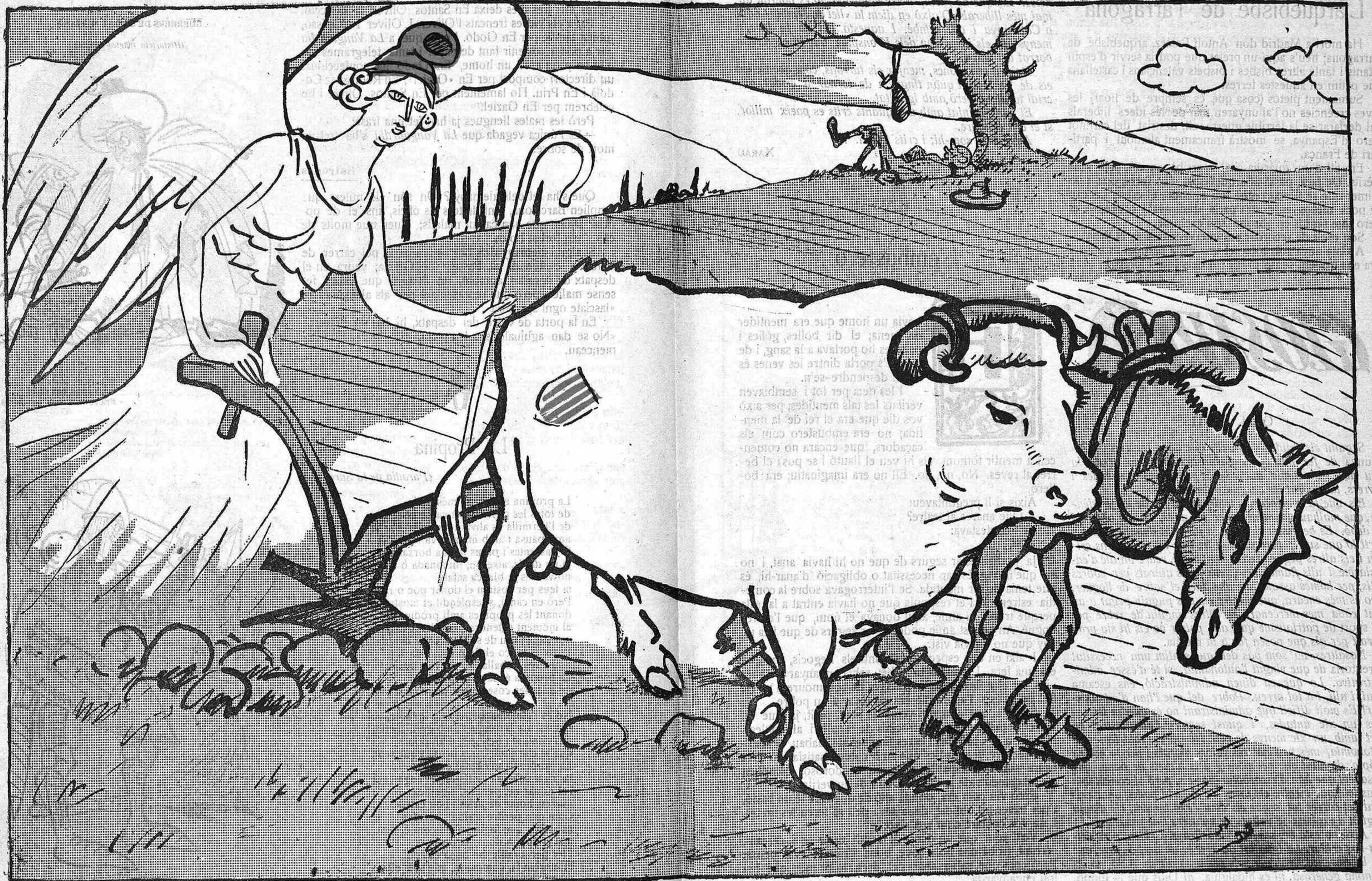
(Historieta tràgico-òmica)

El baró de Castellar
tenia coses ben rares:
Era covard amb els moros...

I valent amb les criades.

PARAULES DE LA LLEGENDA

«Mentre Sant Isidre feia oració dessorada de un garrofer, un àngel li llaurava les terres.»

L'arquebisbe de Tarragona

Ha mort a Madrid don Antolí Peláez, arquebisbe de Tarragona; heu's aquí un prelat que podria servir d'espill a tants i tants altres bisbes i bisbets valencians i castellans que patim en aquestes terres.

Sumament pietós (cosa que és sempre de lloar) les seves creències no l'allunyaren mai de les idees lliberals i al declarar-se la terrible guerra, ell, destriat del carlinot clero d'Espanya, se mostrà francament aliadofil i partidari de França.

Era fill d'un guàrdia-civil i arribà amunt pels seus mèrits. De Jaca, passà al arquebisbat de Tarragona i lo primer que se li ocorregué fou apendre el català i al cap de pocs mesos en nostra parla predicava i ordenava al clero que seguís en absolut son exemple.

Son molt de recordar ses intervencions en el Senat.

A Catalunya sols li ha fet una mala partida, morir-se. Ara ens trobem sense president dels Jocs Florals.

GLOSARI

GALL I CRITS

Seguint els prudents consells que dona La Veu de Catalunya de fer una mena d'armistici abans no arribi la pau de l'Autonomia que volem, per aquestes rambles i carrers, han parat les cargues i descargues.

Els que ja comencem a tenir aquell frè de la prudència, que malhauradament donen els anys, ens en alegrem de debò. És bellíssim el veure la joventut donant el crit, i surti lo que surti; però és molt trist el veure que uns criden i els altres peguen sense compassió, veure un alè d'entusiasme i ulls flamejants i veus joves aturats per sabres vells, per homes assalariats que duen el sabre de lloguer, i ho és més encara, que mentre els uns puguin pegar a un tant cada mes mercenari, els altres tinguin de rebre per un sport de patriotisme que, ah!, potser no els hi sia prou agraït per als que posen foc a la mecha.

Nosaltres no som pas dels que sentim una necessitat perentoria de que vingui l'autonomia, si té d'ésser administrativa. Lo que en diuen administració, ens escama aquí, i allí, i a tot arreu. Pobre del que l'han d'administrar! És molt difícil que administrant no es quedin les ungles un xic untades, i quasi sempre l'administrat en surt amb un xic menys de pell. Nosaltres voldriem una autonomia, més pels nostres valors morals i per la nostra pròpia dignitat que pel maneig dels bitllets de banc, que ja sabem que han d'escarbotar-nos-els, però si creiem una injustícia que mentre els joves de Madrid poden anar cridant pel carrer tot lo que els dicti l'exaltament, els d'aquí tinguin d'explaiar-se voltats de mausers i de mausistes.

Això no està bé, senyors madrilenys. Crideu, però deixeu-nos cridar. La igualtat del crit és un dret de jove, que no la haveu de volguer sols per a vosaltres. Això no és d'ànima generosa, ni és hidalguia, ni Dios que lo fundó. No està prou bé de manifestarse tenint les espatlles guardades i de no deixar manifestar només que sota les baio-

neles. Els que ho facin, d'ara endavant no es podran dir mai més lliberals. D'això en diem la «lleï de l'embut» aquí a Catalunya i allí també. I aquesta lleï no fa jove, a menys que els joves sien dels Kronspinz, que ja els havem borrat del mapa.

Deixeu-nos, doncs, menjar els turrons, com aconsellen els de La Veu, i quan tinguem de tornar a cridar, que cridi tot-hom, però amb igualtat.

El gall menjat amb uns quants crits es paeix millor, si el crit és lliure.

Amb això, som-hi; i crits i fòra.

XARAU

L'embustero

I havia un home que era mentider de mena; el dir bolles, gòfies i pallofes ho portava a la sang, i de lo que's porta dintre les venes és difícil despendre-se'n.

I les deia per tot i semblaven veritats les tals mentides; per això vos dic que era el rei de la mentida; no era embustero com els caçadors, que encara no comencen a mentir tothom els hi veu el llautó i se posi el berret al revès. No, no, no. Ell no era imaginatiu; era bolleró.

Aixís si li preguntaveu:

—Que anares al teatre?

I ell contestava:

—Sí.

Ja podieu estar segurs de que no hi havia anat, i no és que'n tingués cap necessitat o obligació d'anar-hi, és que tenia de dir mentida. Se l'interrogava sobre la comèdia estrenada i et responia que no havia entrat a la sala perquè trobà un amic, aquí donava el nom, que l'entregués. An aquest amic podeu estar segurs de que feia un any que no l'havia vist.

I així en tot; especialment amb els negocis, mentint era una fera. I li anava molt bé; sabia enganyar als més vius, fer el pobre quan se tractava de commoure a un ric i el poderós si l'assumpte era escanyar a un pobre.

Sembla que el mal li venia de petit, petit, ja que en les entremaliadures i llatrocinis de canalla i al col·legi, mercès a ses pallofes i cares fingides de babau, se lliurava sempre dels càstics que amb natural satisfacció veia caure sobre les espatlles dels que candorosos complien els manaments de la lleï de Déu i deien veritat.

Però viu com era, oblidà allò de que Déu té un bastó, i per haver-ho oblidat, de la seva pell se feren les tiretes. I ara vos contaré com anà això:

Ve't aquí que un dia se li acudí casar-se i, cercant, cercant, trobà una noia jove, bona i rica. Meval, pensà. Però com que sabia anar pel dret, lo primer que feu fou enganyar-la.

Li amagà que ell també era ric, i com que els anys no se'ls podia treure, se fingí malalt i se presentà a pre-

tendre-la, fingint únicament un foll amor que l'abrandava i que realment no sentia poc ni molt.

I feu tan bé la comèdia, que la noia que l'escoltà primer quasi bé per llàstima, s'encengué ella en les flames d'aquell amor fals, i quan se parlà amb els pares digué que sí, que el volia i se casaren.

Ve't aquí que el nostre home tenia un defecte, i era el pensar-se que tot-hom era fet com ell, que la veritat no havia sortit mai del pou i que ell no era el rei dels embustersos, sinó un modest ciutadà de la república de la Mentida; que qui més qui menys deia tantes gòfies com ell.

I com que la seva muller era bona i era maca, començà a enamorar-se'n de veres, i en comptes de fingir-li l'amor com feia abans, totes les seves paraules li sortien del cor i les carícies eren fresques com les flors naturals i no seques com les d'abans, que eren de pa-

per fi. La noia responia en tot: a petó, petó; abraçada, abraçada; a mossegadeta, mossegadeta, i a pessic, pessic. Sabia mirar-se'l amb ulls tendres i humits com els de les vaques, i li apretava la mà amb una gran tendresa.

Ell estava content, però aquest era el moment que Déu esperava per a fer-li pagar les mentides innúmeres, i un dia li recordà sos pensaments d'abans i ell se digué:

—Que'n sóc de beneit! Tantes festes, tants petons, tantes mirades... fu! Com si ella no fos com jo! Com jo no, jo sóc sincer! Ella és com els demés, una embustera; segurament m'enganya.

I heu's aquí com la veritat enverinà la vida d'un mentider, que des d'aleshores representà l'Otel'lo fent ell tot aquest personatge i el de Yago, cercant proves de les faltes que no hi són d'una pobre xicota.

PAPERAM

ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA PER A 1919.—El nostre calendari, dedicat a les muntanyes catalanes, ha tingut enguany un gros èxit com no podem esperar. Tot lo que afecta a la nostra terra interessa avui als bons catalans de una manera vivíssima; i en això creiem està el secret de la magnífica acollida que ha tingut l'Almanac. Val a dir que tant el text com la il·lustració s'ho valen; i que, lo mateix per als excursionistes aficionats com pels profans en matèries muntanyenques, l'admirable àlbum que constitueix aqueix calendari únic i popular, resulta un llibre digne de fullejar-se, llegir-se amb atenció, i guardar-se finalment en un lloc de honor de la seva biblioteca. Recomanem als nostres llegidors que no l'hagin adquirit encara, ho facin ràpidament, puix l'edició està agotant-se a marxes dobles.

FORMULARIO ENCICLOPÈDICO UNIVERSAL DE HIGIENE, COSMÈTICA Y ESTÈTICA.— Havem rebut el primer fascicle d'aqueixa obra, redactada pel metge especialista Modest Casals i Leoner. Se titula *Formulario de Higiene, Profilaxis y Terapéutica del cabello y cuero cabelludo*; conté infinitat de fórmules per a la millora i conservació del pèl.

RELIGIUSES.—Aplec de composicions en vers, catalanes, de caràcter místic, originals del malaguanyat poeta Josep Solà i Escofet. Les publica en son darre r quadern la Biblioteca d'autors catalans «Lectura Popular».

EL CONFLICTO DE LA BOLSA DE COMERCIO DE BARCELONA.—Un follet destinat a combatre l'Autonomia catalana, posant com a exemple una desunió dels borsistes barcelonins. No porta peu d'impremta; suposem que és tracta de una mala arma de algun Royo Villanova... Endavant.

—Es inútil, mestressa. Criden «Visca l'Autonomia», i veureu com se desperta tot seguit.

SEPT SCIENCIES

Els Segadors Nous

«Catalunya triomfant
tornarà a ser rica i plena...»
més deixem-ho per després
que ara el gall ja se'ns rosseja.

Som a Nadal!

Som a Nadal

i no està bé armar gresques!

Som a Nadal!

«Ara és l'hora, segadors;
ara és l'hora d'està alerta...»
Nostre mal no vol soroll.
Bons turrons i bones neules!

Som a Nadal!

Som a Nadal

i abans que tot la teca!

Som a Nadal!

«Que tremoli l'enemic
en veient la nostra ensenya...»
Quan haguem menjat el gall
tornarem a fè Assemblea.

Som a Nadal!

Som a Nadal

i hem de dar gust al ventre!

Som a Nadal!

LICEO

Havem sentit la bonica òpera de Massenet, *Werther*, en la qual se llueixen de primera la senyora Pasini-Vitale i la nostra compatriota senyoreta Suriñach. També hi fan de les seves el famós Schipa i el senyor Maugèri.

Al costat d'aquesta obra, que sense ésser cap cosa de l'altre món, s'ha de considerar una bellíssima pàgina musical, ens havem vist obligats a aguantar la clàssica llauna de *La Favorita*; que Santa Cecília els hi perdoni el mal gust. Inútil dir, per això, que, donats els elements de que avui se disposen en el Liceo, l'interpretació havia de resultar quelcom acceptable i així fou. Fragmentariament, la part de cant obtingué l'èxit indiscutible que era de desitjar i d'esperar.

I... esperem les grans novitats i els grans aconteixements.

ROMEA

Els Pastorets de En Josep M.ª Folch i Torres no se semblen de res als Pastorets vells. Aquells *Pastorets*, els populars *Pastorets* que ferén les delícies de les criatures de ara fa trenta anys, estaven més mal escrits, sens dubte, i fins més mal tramats, però tenien una gràcia ingènua, una gràcia amb caient popular, que'ls feia molt més saborosos i simpàtics. El senyor Folch ha procurat donar modernitat a la rondalla, empeltant-la d'escenes versemblables humanitzant en bona forma a molts dels personatges, i ho ha conseguit sens dubte; però s'ha de confessar que ho ha aconseguit a mitges perquè ha sigut escassament afortunat en els trucs escènics i, lo que és més trist ha demostrat una manca extraordinària de recursos còmics en el diàleg que's prestava tant a ésser rioler dins de la tònica xiroia-infantil en que resta l'obra, a pesar de tot.

Aquell tartamut és un òs fenomenal per a un actor còmic; com fou aquell altre del *Daixós* i del *Dallós* de la «Xinel·la»; els diàlegs dels *Dimonis*, escrits en versos rípiosos que recorden els de les llangonics pitarresques, podien ésser un devasall d'humorisme i pesen, fadiguen als grans i als xics. Finalment, els quadres diguem-ne d'espectacle, a excepció del de la «boca de l'Infern» són pobres, migrats. I per pobresa i per insignificància res com aquell apoteosi de les bengales que avui, en el segle de l'electricitat, resulta una veritable paròdia. Llàstima de indumentària que està molt bé, i llàstima, també, de decorat que ens semblà molt passador.

L'obra, no obstant, obté un èxit a cada representació. Tot això que diem és per obligació que tenim de no enganyar als llegidors. El públic és bona persona o no s'hi cap-fica i s'hi distreu i fins aplaudeix els cuplets de l'Aymerich. Es perquè això dels divuit quadres i els ballets, i la sardana, i els diables, té tot plegat la virtut de entretenir les hores de reglament.

Pels voltants de Nadal no deu exigir-se gran cosa més.

Ah! Els artistes, fent-hi tot el que poden: No citarem noms perquè no acabariem mai. La senyora Casals... ah, Mare de Déu, quina verge més temptadora... Res té d'estrany que'l bon Josep se'n enamorés.

NOVEDADES

Segons els cartells d'aquest teatre, aquella sarçueleta que's titula *To està pagao* se considera un gran èxit.

Déu nos en guard de contradir-los.

La gent aplaudeix; la música no és pas gran cosa, però s'escolta amb complacència. Què voleu més?

ESPAÑOL

Funcions monstres, aqueixos dies. Imagineu-vos que pel mateix preu de sempre han donat el *Montmartre* i *El Català de la Mancha*.

Per a dimarts estava anunciada la represa de *L'Auca del senyor Esteve*.

Uns quants plens en perspectiva per aquixes festes.

GOYA

Aquella estrena: *Mister Beverley* va aplaçar-se per al dilluns; i com que el dilluns aquest número de L'ESQUELLA ja havia d'entrar en màquina, d'aquí vé que no poguem parlar-ne encara.

Els pollastres subversius

Quan més gent hi havia a la rambla de Catalunya contemplant i sospesant indiots, pollastres i capons, a un gall se li ocorregué fer:

—Ki-ki-ri-ki!

I a uns anecs contestar:

—Quac, quac, quac!

Mare, l'avalot que hi hagué. Uns policies se tragueren els sabres i aquest vui, aquest no vui empaitaren a venedors i compradors.

Els pagesos fugien amb la viram abraçada, els concurrents no sabien a quin cine (*refugium peccatorum*) ficar-se.

Aviat no restaren en la via més que els guàrdies i la palla i encara aquesta corria perill, perquè semblava que volien menjar-se-la.

Al arribar victoriosos al quarteret el quefe els preguntà:

—Como ha sido ello?

—Pues un gallo gritó: Visca Catalunya!

—Sí, y unos patos cantaron Els Segadors.

—Nosotros entonces, palo!

—Muy bien, valientes.

Com entenen la justícia i la equitat els senyors del ordre públic.

ESQUELLOTS

No'ls va agradar aquell articlelet d'En Puig i Cadafalch sobre Espanya, publicat en un diari de Madrid?

Els el recomano.

Nosaltres el trobarem molt bonic i molt gracios.

El President de la Mancomunitat s'ha guanyat d'aquesta feta el títol de mestre d'humorisme i no tenim inconvenient en nomenar-lo redactor en cap honorari de la nostra ESQUELLA.

Una nova galeria d'Art.

Visitarem, atentament invitats, l'altra tarde els soterranis del important establiment «Prats, Fatjó i C.^a», del Passeig de Gràcia.

Hi ha en ells instalada una magnífica exposició de quadres dels nostres més celebrats artistes: Rusiñol, Gálvey, Casas, Meifreu, Llimona, Matilla, etc.

Crida l'atenció la sòbria elegància del decorat de la galeria, que promet ésser molt visitada.

Aquests dies abunden molt, en els diaris, notícies com la següent:

«Ha sido detenido un sujeto, por expender participaciones falsas de la Lotería».

I nosaltres cada vegada que ho llegíem pensàvem:

Pel mateix motiu haurien de *detener* al govern Espanyol (Salvatella inclusiu).

Perque les participacions al *Gordo* (Autonomia) que ens ofereix als catalans, també són falses.

En Cambó va estar més prudent en l'Assamblea que en la conferència.

Al recomanar calma i al demanar al poble un compàs d'espera va dir que «ell passaria per una situació trágica, però mai per una situació còmica.»

I, al dir això, molts dels oients varen somriure. Perquè veien que la situació començava a ésser divertida; és a dir, més còmica que trágica.

Ja deuen haver vist que la *grossa* ha caigut a Linares. Menos mal que, segons notícies, ha anat molt ben repartida entre famílies pobres.

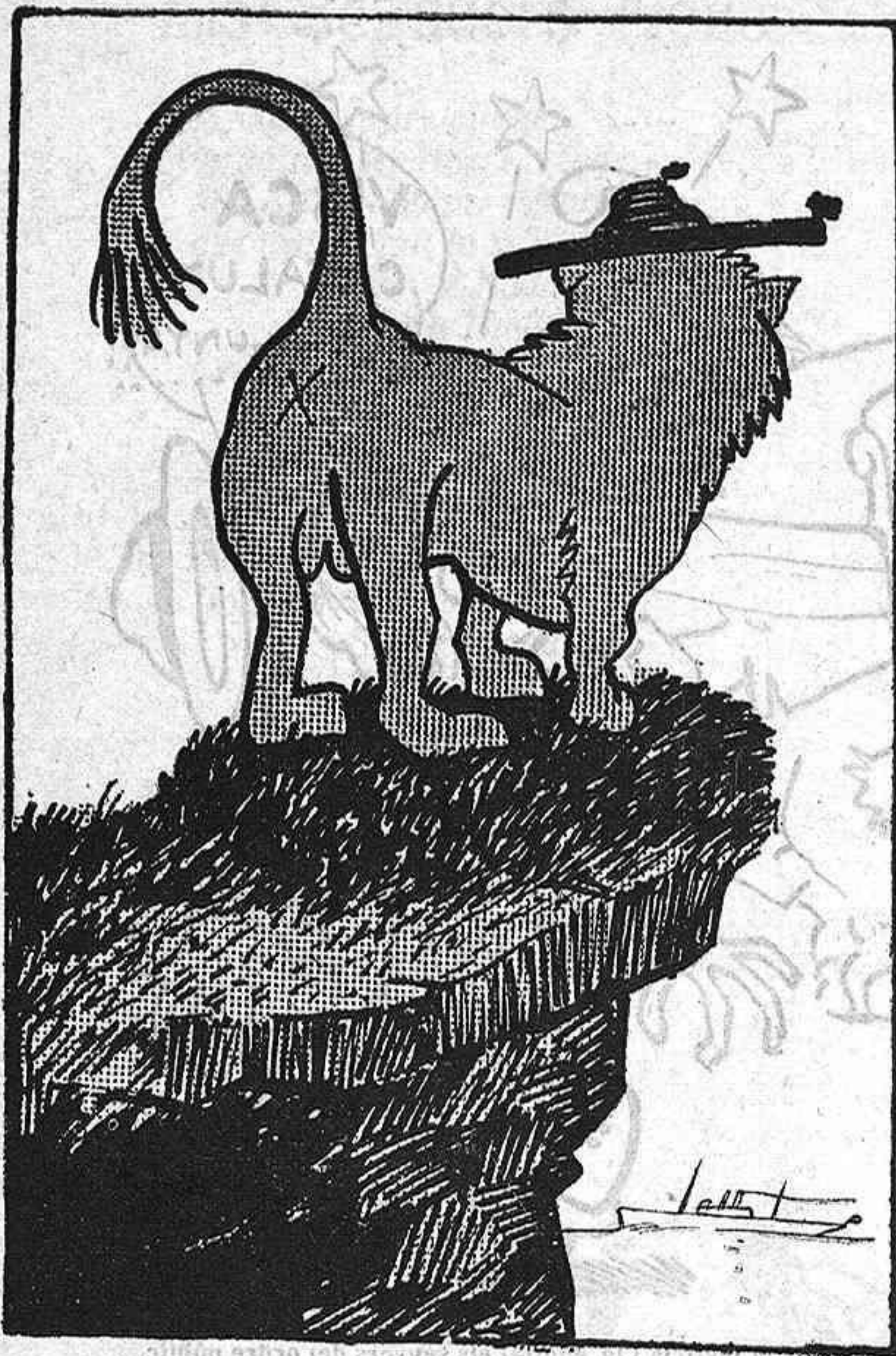
Això ens atenua bastant la desil·lusió. I, sobre tot, lo que'ns satisfà extraordinàriament és que no hagi caigut a Madrid.

A Madrid... ni la *grossa*, ni els mils!... Fort!... Massa poc!... que's facin *fosca!*...

Sabem que la simpàtica Secció de Excursionisme del «Ateneu Enciclopèdic Popular» prepara una visita col·lectiva als fronts de guerra de França i Bèlgica.

Donat el caràcter popular d'aquixa magnífica excursió en projecte, creiem que s'hi apuntaran molts «voluntaris catalans» i que resultarà un èxit.

Quan se'ns donguin més detalls, tindrem molt gust en anunciar-los.

DES DE LA COSTA BRAVA

—Ai, Ceuta dels meus pecats,
ai, Marroc de la meva ànima,
quanta sang i quants diners
costa una broma pesada!...

Un diari madrileny, «El Día», té llogada una piçarra en un entressol de la Rambla del Mig.

Això no té res de particular.

Lo graciós del cas és que les notícies que en ella és donen al públic, tenen sempre un regust de «pasteleig» que encanta.

Tots aquests dies de efervescència patriòtica, la piçarreta de «El Día» no ha fet sinó tirar dutxes d'aigua freda als exaltats. O això, o explicar coses sense substància que ens deixava completament a les fosques.

Vaja, que *El Dia* és un diari que s'hauria de titular *La Nit*.

A la reunió històrica (?) de parlamentaris, consellers de la Mancomunitat i diputats provincials no hi prengueren part ni s'hi adheriren, els mauristes.

Es natural.

Els mauristes estan encara massa enfeinats en aixugar les llàgrimes del amo.

Llegim en les notes *De Sociedad* de un dels nostres rotatius:

«Ayer marchó a París el marqués de Alella».

Com veuen el fet no pot ésser més transcendental.

Perquè és de suposar que aquest també ha anat a París amb l'intent de parlar an En Wilson.

Lo que és que aquest li haurà parlat del *souper-tango* i de la «Marcha de Cádiz», com si ho vegéssim.

A darrera hora es diu que En Cambó aconsella als seus homes que formin part de la Comisió extra-parlamentària que ha de tractar sobre l'Autonomia de Catalunya.

També es diu que En Lerroix està disposat a acceptar un lloc en ella sempre que En Besteiro hi prengui part.

Si això fos cert, tindriem el complement del pastel de que parlen els reconsagrats.

Això seria el *mico* que remata la «mona».

Un castellà ens deia l'altre dia:

—Jo no creuré en el catalanisme dels catalans fins que la majoria dels diaris que aquí es publiquen, abandonin l'idioma castellà per adoptar el llenguatge nacional de Catalunya.

Heu's aquí un argument de pes que'ns deixa bastant avergonyits.

Nosaltres, abans que tot sincers, li haguérem de respondre:

—Vostè té molta raó; però aqueix radicalisme no's pot encara fer efectiu en Barcelona. Els diaris en català!... Com ho farien molts conspicuus del regionalisme que no'l saben llegir ni escriure?...

No'n curarem mai.

Les senyorettes «Bibliotecàries de Catalunya», institució eminentment catalanesca, patrocinada per la Diputació i inspirada per l'«Institut d'Estudis Catalans» va organitzar una funció catalana en el més catalaníssim dels nostres teatres, el «Romea».

I, posades a escollir, sabeu quina obra varen triar per a que'l programa resultés bonic?... *Stevenson, l'hoste mil·lionari*, una comèdia d'autor estranger.

Les senyorettes bibliotecàries podran sapiguer catalogar i fer papeletes, però el sentiment patriòtic... no'ls passa de la cotilla endins.

Perdoneu-les Senyor... Puig i Cadafalch!

A un aficionat a la beguda que patia del estòmac li va recomanar el metge que no begués el vi sol.

L'endemà li preguntà el metge:

—Com se troba?

—Pitjor que ahir.

—Devia beure el vi sol?

—No senyor. Al davant hi tenia la dona.

Davant de tota la família una senyora fa tractes amb una cambrera.

—Per què l'han despatxada de la casa que estava?

—Perquè cada dia em descuidava de rentar la cara als nens.

Els nens, a chor:

—Prèngui-la, mama, prèngui-la.

Lliçoneta de anatomia:

El professor:—Què és un esquelet?

L'alumne:—Es un home que s'ha tret tot lo de fòra i tot lo de dins.

Antoni López, editor — Rambla del Mltg, núm. 20
Impremta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20 Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TEL FONO 4115

L'Esquella de la Torratxa

Almanac per a l'any 1919

Dedicat a **Les muntanyes de Catalunya**

Espléndida coberta impresa a varies tintes.—Fotografies, dibuixos, lamines en color, etc.

Un tomo

Pessetes 1'50

Tapes amb planxes dorades
per a enquadernar

L'Esquella de la Torratxa
del corrent any 1918

Tapes soles. . . . . 3'50 Ptes.
Tapes i enquadernació. . . 4'50 "

¡AVIAT!

EL CATALA

DE

"LA MANCHA"

Tragicomèdia d'En

Santiago Rusiñol

¡AVIAT!

Dissabte dia 28

SORTIRÀ

L'ALMANAC DE

La Campana de Gracia

Un tomo en 8."

Pessetes 0'60

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DESPRÉS DE LA MAGNA.

El ohor dels desenganyats—Però... escoltin si es sacrificis fets?... El poble no pot restar aixís, senyors... El ohor dels tranquils. Bé deixen nos en pau en que to